

**Metoderapport
Skup 2021**

2

**Stortingspolitikernes
verv og bindinger**

Innsendere

Sofie Prestegård

sofie.prestegard@tv2.no

Tlf: 469 44 825

Syver Storm-Furru

syver.storm-furu@tv2.no

Tlf: 928 57 586

Selma Jøner

selma.joner@tv2.no

Tlf: 938 08 470

Hannah Amanda Hansen

hannahamanda.hansen@tv2.no

Tlf: 452 88 323

Publisert

Fra 14. august 2021 til d.d.

Takk til

Karianne Solbrække, Kaja Kirkerud,
Gorm Røseth, Martin Berg Isaksen,
Siri Kleiven Strøm, Anine Hallgren.

Redaksjonen

TV 2 Nyheter

Dronning Eufemias gate 11

0191 Oslo

Reportasjeleder

Anne Weider Aasen

Leder for Samfunnsavdelingen

anneweider.aasen@tv2.no

Tlf: 414 23 342

Andre bidragsyttere

Anniken Jonassen Hjertholm

Leder for Lab 2

anniken.jonassenhjertholm@tv2.no

Tlf: 997 08 673

Ingrid Fredriksen

Gravecoach i Lab 2

ingrid.fredriksen@tv2.no

Tlf: 992 56 094

Kontaktpersoner

Selma Jøner

selma.joner@tv2.no

Tlf: 938 08 470

Sofie Prestegård

sofie.prestegard@tv2.no

Tlf: 469 44 825

Innhold

1.	Sammendrag	3
2.	Hovedhypoteser	4
3.	Metodene	6
	3.1. Fra PDF-trøbbel til nytt verktøy for faktasjekking	6
	3.1.1. Database for systematisering	8
	3.1.2. Registreringsverktøy: Web-applikasjon	10
	3.1.3. Utvikling av datamodell	12
	3.2. Sammenstilling av informasjon fra ulike registre	14
	3.3. Innsyn	14
	3.4. Manuell dobbelsjekk med 169 stortingsrepresentanter	15
4.	Analyse av funn	16
	4.1. Avgrensning av datasett	17
5.	Etiske vurderinger	18
	5.1. Kildevalg og dimensjonering	18
6.	Konsekvenser	19
7.	Publiserte saker	10

1. Sammendrag

Hvilke maktposisjoner har stortingsrepresentantene utenfor Stortinget? Hva tjener de på eksterne verv? Er de åpne om alle bindinger og mulige dobbeltroller? Hvor mange har verv både nasjonalt og lokalt?

Disse spørsmålene ble starten på en omfattende kartlegging av stortingspolitikernes verv og bindinger påbegynt ved årsskiftet 2020/2021. Det ble gjort ved å kryssjekke Stortingets register over verv og økonomiske interesser med eksterne kilder, og ved hjelp av et helt nytt egenutviklet verktøy for systematisering og kvalitetssikring.

Ved å ta i bruk verktøy for automatisk tekstgjenkjenning, script for systematisering av tekst, og manuell dataregistrering i vårt nye verktøy, bygget vi en egen database over Stortingets register og informasjon fra våre egne kryssjekk-undersøkelser.

Gjennom analyse av funnene i denne databasen kunne TV 2 dokumentere et register fullt av feil, og mangelfull rapportering fra en rekke av våre fremste tillitsvalgte:

- Det var 99 feil og mangler i det siste oppdaterte registeret for 2020. 22 var verv som ikke var rapportert inn, 74 var utdaterte verv som ikke lenger var gjeldende, og 3 var verv av annen art enn oppgitt.
- 85 av 169 representanter hadde verv utenom forpliktelsen som stortingsrepresentant. 24 av disse hadde lokale verv.
- 52 av 169 hadde verv med godtgjørelse, i tillegg til stortingsårslønnen på 987 997 kroner.
- 16 av disse hadde en samlet godtgjørelse for eksterne verv på over 50 000 kroner. Representantenes ledende partipolitiske verv, som partileder og parlamentarisk leder, ble ikke regnet med.
- 13 av 169 representanter hadde verv de ikke har rapportert til Stortingets eget register. 8 av disse var med godtgjørelse.

Blant dem tidligere parlamentarisk leder i Kristelig Folkeparti (KrF), Hans Fredrik Grøvan, som ikke hadde informert Stortinget om at han sitter i en norsk-israelsk handelsforening. En organisasjon med mål om å fremme forbindelser mellom næringslivet i Norge og Israel.

Etter TV 2s saker vurderer Stortingets administrasjon om registeret for verv og økonomiske interesser skal kontrolleres av en ekstern aktør.

2. Hovedhypoteser

Storingsrepresentantene er pålagt å rapportere inn alle verv de til enhver tid innehar, for å sikre nødvendig transparens i et åpent demokrati. Systemet er tillitsbasert, og den eneste kontrollmekanismen fra Stortingets administrasjon, er en årlig stikkprøvekontroll der ti prosent av representantene og deres oppføringer blir trukket ut.

Resultatet holder Stortinget hemmelig, under dekke av at Stortinget ikke er underlagt offentlighetsloven. Den forplikter ikke Stortinget til å gi innsyn i dokumenter på samme måte som eksempelvis kommune, fylkeskommune, departementer, direktorater og etater.

Det er ikke noe ris bak speilet for representanter som ikke oppgir, eller oppgir feil opplysninger til registeret. Politikerne kan fint unnlate å være åpen om interessene sine, uten at det får noen konsekvenser på Stortinget.

Dette var våre hovedhypoteser:

- Flere av stortingspolitikere opptar innflytelsesrike posisjoner lokalt samtidig som de har det fremste folkevalgte vervet nasjonalt. Dette kan føre til manglende maktspredning.
- Mangelfull eller feil informasjon i Stortingets register for verv og økonomiske interesser gjør det vanskeligere å oppdage mulige interessekonflikter, som er viktig i et åpent demokratiet.
- Samtidig som å være stortingspolitiker, som er en høytlønnert fulltidsjobb, tjener de godt på verv utenom Løvebakken.

Dersom hypotesene stemte ville det kunne skape debatt om:

- Manglende åpenhet om ukjente bindinger og posisjoner.
- Usunn maktkonsentrasjon.
- Det sosioøkonomiske gapet mellom de folkevalgte og befolkningen de representerer
- Mulige interessekonflikter knyttet til enkeltrepresentanter.
- Det var også ventet at journalistikken ville sette søkelyset på svakheter ved selvrapporingordningen som gjelder for dagens register over verv og økonomiske interesser, og at Stortingets administrasjon har basert store deler av sine systemer på tillit, med begrenset kontroll av oppgitte opplysninger.

Flere sentrale spørsmål måtte besvares for å kaste lys over hypotesene:

- Har alle stortingsrepresentantene oppgitt sine verv i Stortingets register, og hvordan stemmer den informasjon overens med andre kilder?
- Hvor mange har verv utenfor posisjonen som stortingspolitiker, og hva slags makt ligger i disse?
- Hva får de i godtgjørelse?

Vi valgte å ta utgangspunkt i det siste oppdaterte registeret i 2020 for å avgrense prosjektet. Tanken var å systematisere informasjonen fra registeret og så koble og kryssjekke mot en rekke andre kilder.

I hovedsak:

- Brønnøysundregisteret
- Proff.no
- Styrevervregisteret
- Innsyn fra aktuelle kommuner om oppmøte og godtgjørelse for lokale verv.
- Informasjon fra styreledere i selskaper, stiftelser og frivillige organisasjoner om oppmøte og godtgjørelse.
- Opplysninger fra stortingsrepresentantene selv.

3. Metodene

3.1 Fra PDF-trøbbel til nytt verktøy for faktasjekking

[Stortingets register](#) oppdateres jevnlig, og er tilgjengeliggjort som en PDF-fil, godt gjemt på Stortingets nettside. Politisk reporter Sofie Prestegård undersøkte opplysningene hver enkelt stortingsrepresentant hadde lagt inn i Stortingets register om sine verv og bindinger, og kryssjekket dette opp mot opplysninger i de ovennevnte kildene. I en tidlig fase kartla reporteren vervene manuelt, og la inn informasjonen i Google Sheets.

Tidlig ble det bestemt å jobbe frem en mer vantsett løsning for å:

- Minimere risikoen for å legge inn feil.
- Holde oversikt over kartleggingen, og enkelt koble flere reportere.
- Enkelt hente ut kvalitetssikret statistikk på funnene våre.

Det var en løsning som var vanskelig å utvikle utifra et register som besto av en PDF-fil. Vi ba Stortinget om å få tilsendt registeret i et maskinlesbart format, aller helst Excel, men her møtte vi motstand. Stortinget ville ikke tilgjengeliggjøre registeret i et annet format enn PDF.

Sivilombudsmannen har uttalt at en innsynsberettiget i utgangspunktet har krav på at det utarbeides en sammenstilling i ethvert filformat, dersom vilkårene for sammenstilling for øvrig er oppfylt. Dette gjelder også i de tilfellene der det allerede er foretatt en sammenstilling i et annet format.

Stortinget mente på sin side at det holdt å ha registeret tilgjengelig i PDF. De viste blant annet til at andre mediehus klarte å gjøre journalistikk på informasjon hentet fra PDFer. Deretter argumenterte de for at dette handlet om versjonering av arkivet, men også at det var en for arbeidskrevende jobb for dem.

Derfor hadde vi kun PDFene Stortinget selv publiserer å ta utgangspunkt i. Vi måtte med andre ord finne vår egen vei til målet. Den jobben tok datajournalistene i Lab 2 Hannah Amanda Hansen og Syver Storm-Furru, men det skjedde ikke uten utfordringer.

To hovedutfordringer knyttet til PDF:

1. Tekstsuppe ved kopiering: For øyet som ser er registeret veldig oversiktlig. Men når man prøver å kopiere teksten over i et tekstdokument eller konvertere teksten til et maskinlesbart format får man en helt usammenhengende og uleselig tekstsuppe. For å kunne bruke denne informasjonen i en dataanalyse må man derfor først finne en måte å hente ut informasjonen i teksten - enten gjennom automatiske metoder som tekstgjenkjenning eller via manuell registrering. Ren manuell registrering var ikke aktuelt for oss, da registeret var over 70 sider langt, og vi veldig lett kunne gjort feil.

Slik løste vi det: Tekstgjenkjenningsløsning

Vi brukte tekstgjenkjenningsløsningen i Google Drive. Dette er en løsning som kan brukes ved å konvertere et dokument fra PDF til et Docs-dokument i Google Drive.

Dette ga oss en tekstfil med all teksten fra PDFen i, som var bedre strukturert enn det vi fikk da vi forsøkte å direkte kopiere PDF-teksten.

2. Utfordringer med fritekstfelt: PDFene inneholdt punkter i fritekst skrevet av representantene og vararepresentantene på Stortinget. Arbeid med fritekst innenfor dataanalyse byr som oftest på utfordringer fordi språk er tvetydig og variabelt. Et eksempel: Mens folk flest skjønner seg på setningen «Jens sin røde bil», trenger et script aller helst noe som ser slik ut:

```
{  
  kjøretøy: bil,  
  farge: rød,  
  antallHjul: 4,  
  eier: Jens  
}
```

Siden stortingsrepresentantene skriver i fritekst, slipper de å kategorisere vervene sine. Det åpner for utydelighet og vaghet, og gjør informasjonen vanskelig å klassifisere.

Slik løste vi det: Automatisk uthenting av metadata

For å automatisk systematisere teksten vi fikk ut fra Google Drive, lastet vi den ned som et dokument. Vi skrev et script i programmeringsspråket Python som vasket og systematiserte det vi kunne trekke ut av dokumentet. Bildet under viser dokumentet slik det så ut da vi lastet det ned, med de feltene scriptet hentet ut automatisk fremhevet.

- Dette kunne vi hente ut automatisk fra teksten
- Dette var fritekst, og måtte registreres manuelt

Abrahamsen, Solveig Sundbø (H, Telemark)

§2 Styreverv mv. Styremedlem i stiftelsen Telemarksforskning, valgt på rådsforsamling juni 2020.
Vervet honoreres med kr.13.000 pr år pluss kr.2.700 pr. møte.
det avholdes 4-5 møter i året.

Agdestein, Elin Rodum (H, Nord-Trøndelag)

§2 Styreverv mv. Høy & Rodum Eiendom AS, styreleder
KomRev Trøndelag IKS, styreleder (lønnet)
HRE Holding AS, styreleder
Dr. Agdestein AS, styremedlem (vara)
Steinkjer Montessoribarnehage, styremedlem
Naboer AB, styremedlem
Steinkjer Montessoriforening, styremedlem

§8 Eiendom i næring Fyrget 3, Steinkjer
Kongensgt 38, Steinkjer
Otto Sverdrups vei 50, Steinkjer
Åsveien 57-59, Steinkjer

§9 Aksjer m.v. Høy & Rodum Eiendom AS
HRE Holding AS

3.1.1 Database for systematisering

Vi hadde fortsatt ingen måte å automatisk systematisere informasjonen i den gjenstående friteksten, for eksempel i setninger som «vervet honoreres med kr. 13.000 pr år pluss kr. 2.700 pr. møte». Vi bestemte oss derfor for å gjennomgå all teksten og gjøre fritekst om til små biter av maskinlesbar data. Til det trengte vi et verktøy.

Derfor brukte vi ikke Google Sheets eller Excel:

Det var tre grunner til at Google Sheets og Excel ikke ga oss det vi trengte.

1. Kompleksiteten i datamodellen:

Stortingspolitikerne hadde ulike registreringspliktige forhold. I tillegg var vi på jakt etter ulik informasjon i de registreringspliktige forholdene, så det var snakk om mye forskjellig informasjon vi skulle hente ut fra friteksten.

Siden vi fikk avslag på dataene i maskinlesbar form fra Stortinget, måtte vi som nevnt gjøre denne delen manuelt. Vi kunne valgt å gjenskape Excel-dokumentet vi fikk avslag om fra Stortinget, men når vi måtte hente ut så mye ulik informasjon manuelt fra fritekst, hadde det blitt lett å gjøre feil om vi skulle tastet alt inn i Excel eller Google Sheets.

2. Koblinger i dataene:

Vi ønsket også å sammenstille informasjonen om flere ulike typer registreringspliktige forhold med tilleggsinformasjon om feil og mangler. Dette førte til relasjoner i dataene, for eksempel koblingen mellom et registreringspliktig forhold og en feil ved forholdet, som ikke lett kunne lagres i et regneark. Derfor måtte vi ty til en relasjonell database, altså en database som består av mange tabeller, men hvor tabellene er knyttet sammen via henvisninger mellom tabellene. Dette gjør det mulig å sammenstille informasjon på tvers av tabellene i etterkant.

3. Gjenbrukbarhet:

Fordi det er et register alle stortingspolitikere må oppdatere jevnlig, laget vi en gjenbrukbar løsning. Da kan vi gjøre samme systematisering i fremtiden.

Med dette som utgangspunkt satt vi opp følgende krav til et egenutviklet verktøy:

- Verktøyet må være tilgjengelig for alle i prosjektet.
- Data lagt inn i verktøyet må være maskinlesbart, det vil si føre til en god database.
- Reporterne skal selv kunne lese og navigere i de registrerte dataene.
- Det skal være enkelt å sette seg inn i for nye journalister som blir satt på saken.
- Det skal ha potensial for videreutvikling.
- Det skal ha lang holdbarhet.

3.1.2 Registreringsverktøy: Web-applikasjon

For å oppfylle disse kravene utviklet vi en web-applikasjon som snakket med den relasjonelle databasen for systematiseringen av den gjenstående friteksten fra registeret.

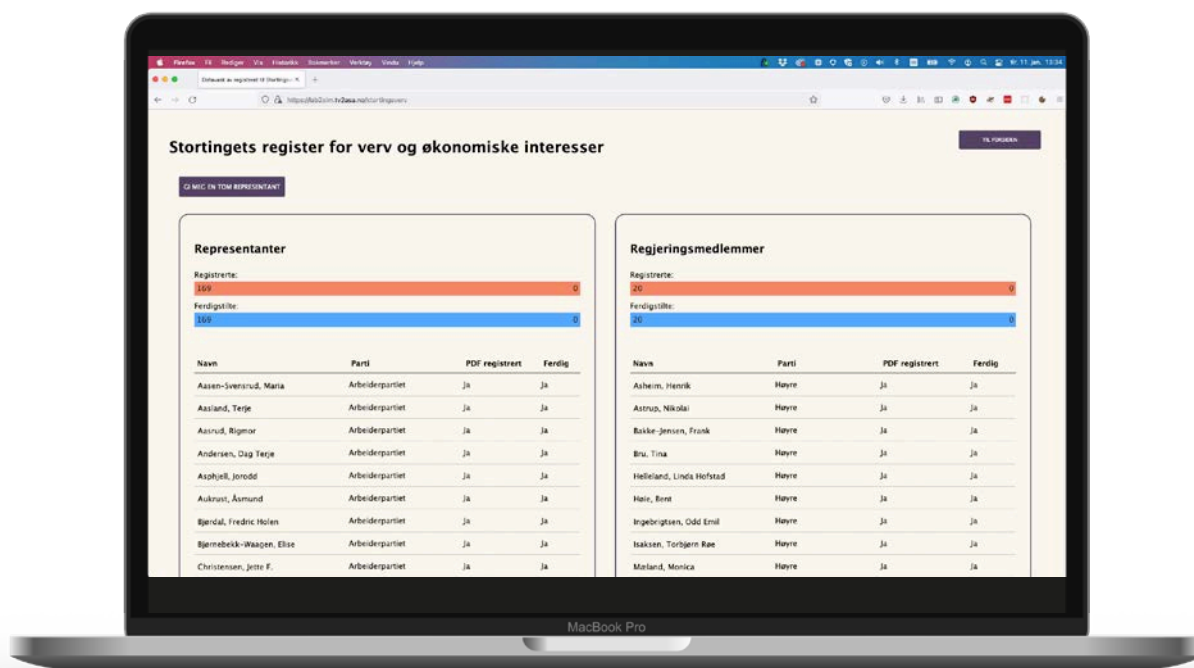
En web-applikasjon gjør det mulig at flere kan jobbe i verktøyet samtidig. Alt man trenger er en vanlig nettleser som Chrome og Explorer.

I web-applikasjonen lå allerede opplysningene som var hentet ut automatisk ved et script. Nå måtte dette etterfylles manuelt med annen informasjon. Dette måtte legges inn manuelt av reporterne i applikasjonen.

Web-applikasjonen ble utviklet i Python, som har god støtte for rask utvikling av verktøy som dette. Som relasjonell database brukte vi SQLite, som er særs enkel i bruk og rask å sette opp.

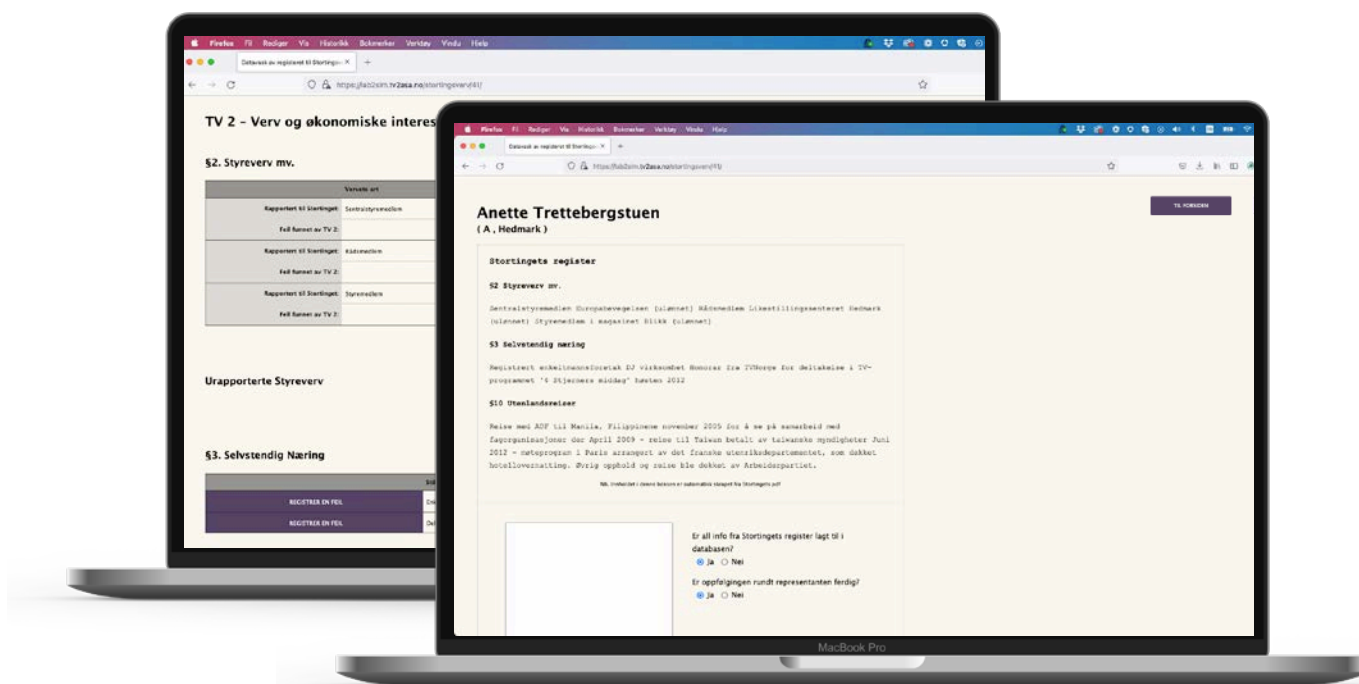
Slik fungerer applikasjonen

Når man bruker web-applikasjonen møtes man av en liste over alle stortingspolitikere, med informasjon om hvorvidt man har registrert all data fra Stortingets PDF og hvorvidt man har registrert all data fra andre kilder også. Man starter registrering av informasjon for en politiker ved å trykke på raden med navnet til politikeren. Svært brukervennlig altså.

Når man har valgt en politiker, får man opp en visning hvor man kan se friteksten og metadataene for den valgte politikeren. Man kan fra samme visning registrere de registreringspliktige forholdene slik at de blir lagret i databasen, samt feil vi oppdaget i forholdene, og forhold politikeren ikke hadde rapportert.

Bildene under viser denne visningen for Anette Trettebergstuen (Ap), hvor vi har registrert at alle oppgitte styreverv var utdaterte.

Vi begynte programmeringsarbeidet i mars 2021, og web-applikasjonen ble tatt i bruk i mai. Siden et av kravene til verktøyet var at det skulle kunne gjenbrukes til å etterprøve stortingspolitikernes oppføringer også i senere stortingsperioder, ble det brukt tid på å gjøre verktøyet fleksibelt til fremtidige utvidelser, og sørge for at koden er lett å jobbe med også i fremtiden.

Kvalitetssikring av data

Ingen IT-systemer er feilfrie, og når systemet håndterer lagring av data, kan feil i programmet være katastrofale og føre til tap av data. For å unngå at dette skulle skje i en kritisk fase av prosjektet, gikk en god del av utviklingstiden med til kvalitetssikring via automatiske tester av både scriptene for automatisk innhenting av metadata, og selve web-applikasjonen.

I praksis betyr det at vi kodet automatiske tester. De sørget for at alt som kunne registreres gjennom applikasjonen og alt som ble registrert automatisk av script, ble lagret med riktig informasjon på rett sted, og at alle relasjoner i databasen var satt opp riktig.

Gjennom design av grensesnittet på applikasjonen sørget vi også for at det skulle være så lav sjanse for feilregistreringer som mulig i applikasjonen. Vi presenterte kun friteksten fra den valgte stortingspolitikeren slik at man ikke kunne lese av på feil person, og sørget for at man i alle felt kun kunne fylle ut logisk data.

For eksempel kun tall der man skulle taste inn pengesummer, eller kun datoer der man skulle taste inn en dato. Forsiden til applikasjonen viste også registreringsstatus for politikerne slik at man ikke skulle miste kontroll på hvor langt man hadde kommet i registreringen på hver enkelt politiker.

3.1.3 Utvikling av datamodell

Når man arbeider med utvikling av databaser må man stille seg spørsmålet om hvordan dataene skal være organisert, og hvilken informasjon man trenger. Man må altså gå gjennom dataene man har tilgjengelig og sette det opp i et format en maskin kan forstå, slik som i eksempelet med bilen i starten av kapittel 3. Måten man velger å organisere dataene kalles for en datamodell.

Utfordring: Ha en god datamodell tidlig i prosjektet

Når man først har begynt å legge inn ting i en database er det krevende å endre på datamodellen, og endringer kan i verste fall føre til dobbeltarbeid. For å illustrere med bil-eksempelet: Slik vi definerte datamodellen til en bil, kan vi ikke vite om to biler som har eier «Ola Nordmann» faktisk har samme eier, eller om det er snakk om to forskjellige personer med samme navn.

Hvis vi er interessert i å finne ut av alle bilene til en bestemt eier, må vi ha en unik ID (nøkkel i database-terminologi) til alle eierne, for eksempel et personnummer (for ordens skyld brukte vi ikke personnummer i dette prosjektet, men et autogenerated tall). Denne ID-en kan i en annen tabell vise navnet som tilhører ID-en, og vi kan ved å hente alle biler og navnet som hører til en ID finne alle bilene til én bestemt «Ola Normann».

Om vi allerede hadde lagret masse informasjon om biler, måtte vi gått gjennom på nytt og sørget for at alle navnene tilhører riktig ID. Hadde vi derimot satt opp datamodellen basert på personnummer til å begynne med, ville vi ikke trenge en ny gjennomgang.

I vårt prosjekt betydde det at vi måtte sørge for at vi hadde klart definert alle de ulike registreringspliktige forholdene som skulle knyttes til en politiker, og tilleggsinformasjon som skulle knyttes enten til enkelte registreringspliktige forhold eller til politikeren. I tillegg måtte vi sørge for at all informasjon som skulle sammenkobles hadde gode nøkler. Vi trengte altså godt organisert informasjon, altså en god datamodell.

Løsning: Felles identifisering av informasjon til datamodellen

Det å lage en datamodell er en jobb som krever både teknisk kompetanse og innsikt i temaet du jobber med. Det bør derfor være et samarbeid mellom dem som jobber med journalistikken og dem som jobber med programmering av databasen. Dette var også premisset for samarbeidet vårt rundt utviklingen av datamodellen, som i hovedsak ble utviklet i et møte i februar 2021.

- I møtet gjennomgikk vi reglementet for Stortingets register, som spesifiserer hva slags informasjon en politiker må eller kan skrive når de rapporterer verv og økonomiske interesser.
- Første steg var å sette opp denne informasjonen i et maskinlesbart format, slik som i eksempelet med bilen.
- Det neste steget var å bestemme oss for hva slags informasjon vi skulle lagre om hver politiker, og hva slags typer feil eller tilleggsinfo vi kunne finne under kryssjekkingen.
- Til slutt satt vi da igjen med en datamodell: en komplett beskrivelse av alle dataene vi trengte for å besvare problemstillingen vår, i et format som kan brukes til å utvikle en database.

Utbytte for programmering av databasen

For å bygge databasen kunne vi nå oversette datamodellen omtrent direkte til spørringer som satt opp databasen vår i database-programmeringsspråket SQL. Vi gikk under dette arbeidet også gjennom alle koblingene

mellom forskjellig informasjon i databasen, slik som koblingen mellom en politiker og et registreringspliktig forhold, og sørget for at spørringene våre satt opp nøkler slik at informasjonen faktisk var sammenkoblet.

Journalistisk utbytte

Da vi gjennomgikk datamodellen i fellesskap, grep vi også sjansen til å spisse det journalistiske omfanget til prosjektet. Der vi så at datamodellen ikke ville gi data som kunne brukes i statistisk analyse eller var vanskelig å kryssjekke med andre kilder, vurderte vi om de var verdt å ha med videre i prosjektet eller ikke. På den måten innskrenket vi antallet registreringspliktige forhold vi ville undersøke fra elleve til fire, som gjorde den manuelle registreringen og kryssjekkingen mer overkommelig. For eksempel valgte vi bort å undersøke oppgitte aksjer og gaver.

3.2. Sammenstilling av informasjon fra ulike registre

Samtidig som vi jobbet med utvikling av det nye verktøyet, samlet vi inn opplysningene hver enkelt stortingsrepresentant hadde lagt inn i Stortingets register og kryssjekket dette opp mot opplysninger i andre registre, som nevnt tidligere.

Gjennomgangen ble gjort parti for parti, med representantene fra de største partiene Arbeiderpartiet, Høyre og Fremskrittspartiet først, deretter de mindre partiene og en representant-gruppene til slutt. I første fase av prosjektet, før web-applikasjonen var klar, holdt vi oversikt i et fargekodet Google Sheets, der representantenes navn ble markert da de var ferdig kartlagt ved å søke opp hvert enkelt navn i de ulike åpne registrene.

Blant verktøyene som ble brukt til kryssjekkingen var Proff.no, som forvalter informasjon fra blant annet Brønnøysundregistrene, Skatteetaten og aksjeeierbøker på en brukervennlig måte. Informasjonen vi fant her ble også dobbeltsjekkert ved å søke opp representanten direkte hos Brønnøysundregistrene.

Brønnøysundregistrene ble også brukt for å bestille årsregnskaper til selskaper og foreninger der representantene satt, for å blant annet sjekke om det var tatt ut utbytte av interessant omfang.

Styrevervregisteret var et nyttig verktøy for å få oversikt over stortingsrepresentanter som også satt med kommunale eller fylkeskommunale verv. Gjennom å søke opp alle 169 representanter her kom det fram at 24 hadde registreringspliktige verv de ikke hadde opplyst om i Stortingets register.

3.3. Innsyn

I de 24 tilfellene der stortingsrepresentantene hadde kommunale verv, tok vi kontakt med kommunen og søkte innsyn i hvor mange møter vedkommende hadde møtt på og hvor mye det var gitt i godtgjørelse, for å svare ut hypotesen om godtgjørelser. Enkelte kommuner måtte purre på, og brukte godt over tre arbeidsdager på å gi innsyn. Ingen ga avslag. Oversikten viste at en god del møtte sjeldent eller aldri til sine lokale møter, mens andre var aktive med sentrale verv i kommunen. Tanken var å få klarhet i hvilken grad politikerne klarte å ivareta sine forpliktelser som folkevalgte på ulike forvaltningsnivå, og få et bilde av samlet godtgjørelse.

Informasjon om stortingsrepresentantenes tidsbruk og godtgjørelse hos private selskaper, stiftelser og frivillige organisasjoner ble innhentet gjennom ordinære henvendelser på mail til styreleder.

Denne innsamlingsprosessen, med omfattende purrerunder, var spesielt tidkrevende, og det var avgjørende å holde oversikt over den store mengden informasjon som ble samlet inn om de 169 representantene. Det var imidlertid ikke på noe tidspunkt aktuelt å gi seg.

3.4. Manuell dobbeltsjekk med 169 stortingsrepresentanter

Parallelt med gjennomgangen av hva de 169 representantene hadde oppgitt i registeret, tok vi kontakt med hver enkelt representant og spurte dem direkte om opplysningene i registeret var oppdaterte.

Vi valgte å være åpne med representantene om gjennomgangen, både for å få rask oversikt over de faktiske forhold og for å unngå misforståelser, og flere titalls representanter ga svært rask tilbakemelding om at registeret ikke var oppdatert, og oppga ny informasjon som stemte overens med opplysningene vi selv hadde hentet inn.

Alle henvendelser til representantene ble gjort skriftlig på mail, og svarene ble lagt i en egen mappe i Outlook.

Da web-applikasjonen ble klar, ble den brukt til å lagre resultatene fra kartleggingen inn i databasen.

4. Analyse av funn

Innsamlingsprosessen pågikk gjennom våren, i tillegg til ordinær jobbing fram mot stortingsvalget. Da alle representantene var kartlagt gikk vi for alvor i gang med å analysere funnene og planlegge publisering. Dette ble gjort på en fysisk samling 17. juni 2021. I denne fasen ble politisk reporter Selma Joner, og gravecoach Ingrid Fredriksen koblet på.

I denne fasen satt vi igjen med et stort datasett. Vi måtte sikre at vi hadde sammenlignbare data, og at de riktige dataene var inne før vi kunne kjøre en analyse.

For å få svar på de innledende journalistiske spørsmålene, som «hvor mange representanter har styreverv utenom offentlige verv, og hvor mye tjener de på disse?», «hvor mange styreverv var ikke rapportert inn i Stortingets register?», og «hvilke partier har flest verv?», gjorde vi det følgende.

- Vi samlet alle spørsmålene og kodet enkle spørringer i SQL, det tidligere nevnte programmeringsspråket for relasjonelle databaser.
- Spørringene ble kjørt gjennom et Python-script som brukte pandas, en kodepakke for dataanalyse som støtter SQL.

SQL lar deg hente data direkte fra en database, og kan sortere, filtrere, eller slå sammen dataene på forskjellige måter. Resultatene fra spørringene får du som tabeller. Pandas støtter å lagre tabeller hentet via SQL som CSV-filer, som igjen kan importeres direkte inn i Google Sheets.

Uttrekkene fra databasen og analysen for å besvare spørsmålene var enkle og lite tidkrevende å gjennomføre, fordi vi hadde:

- Kvalitetssikret systemet.
- En god datamodell, som gjorde det enkelt å få svar på de spørningene vi ønsket å gjøre.
- Felles forståelse av problemstillingen, slik at det ikke skjedde misforståelser rundt hvilke journalistiske poenger vi lette etter i dataene.

4.1. Avgrensning av datasett

Noe av det viktigste vi måtte avklare på samlingen 17. juni var hvilke journalistiske nyhetspoeng vi hadde i datagrunnlaget vårt. Vi trengte en kvalitativ gjennomgang av det vi hadde.

Telling av antall verv

En utfordring var at stortingspolitikerne registrerte verv på vidt forskjellige måter. Eksempelvis hadde en stortingsrepresentant registrert et verv som ikke er registreringspliktig, som styremedlem i Karmøy KrF. Skulle vi telle alt på samme linje som å ha godt honorerte styreverv? Vi kunne ikke vekke dette likt, og måtte avgrense datasettet.

Telling av antall feil

Videre gjorde vi en manuell utsiling og kategoriserte avvikene vi fant - forskjellen mellom hva stortingsrepresentantene selv hadde oppgitt av informasjon, og det vi hadde funnet ved hjelp av eksterne kilder. Da talte vi 99 avvik. Disse kategoriserte vi videre inn i:

- Mangler (ikke oppførte verv)
- Feil (utdaterte verv og verv av annen type enn oppgitt)

Etter denne oppryddingen, kunne vi ta fatt på et nytt sett med spørsmål. I denne fasen diskuterte vi hva som var mest oppsiktsvekkende med funnene. Halvparten av stortingsrepresentantene hadde eksterne verv. 13 av dem hadde verv de ikke hadde oppført. Til sammen 22 verv manglet i registeret.

Dette bet vi oss merke i, og gjorde et dypdykk inn i hva var. Her pekte daværende parlamentarisk leder i KrF, Hans Fredrik Grøvan, og hans forbindelse til en norsk-israelsk handelsforening seg ut. 24 politikere hadde verv både lokalt og nasjonalt, blant annet Frps Morten Wold og Senterpartiets Liv Signe Navarsete.

En av hypotesene våre var at flere av stortingspolitikernes tjente godt på verv utenom Stortinget. Analysene våre viste at rundt 7 av 169 hadde en samlet godtgjørelse på over 100.000 kroner for verv utenfor Stortinget. Vi bestemte oss derfor for å heller dyrke de 99 feilene og manglene vi avdekket fremsto som et tydelig nyhetspoeng.

5. Etske vurderinger

Vi ville ikke underslå at det finnes gode grunner til at stortingsrepresentanter besitter eksterne verv. Det gir dem mulighet til å bli kjent med, og øke forståelsen for, alle delene av samfunnet de i praksis styrer og reflekterer i de fleste tilfeller et bredt samfunnsengasjement.

Men som professor Eivind Smith sa det i vår første nyhetsartikkel om komplekset: «Stortingsrepresentanter er stort sett ikke skurker, men åpenhet er ikke mindre viktig av den grunn».

Vi var imidlertid opptatt av saklighet og omtanke i innhold og presentasjon. Alle politikerne som er navngitt i sakene har fått samtidig imøtegåelse.

5.1. Kildevalg og dimensjonering

Vi var også opptatt av å dimensjonere dekningen vår riktig. Tidsbruken og arbeidsmengden skulle ikke avgjøre omfanget av saker, men nyhetsverdien av funnene. Totalt er det publisert seks saker om komplekset.

Den første saken vi publiserte i august ble vinklet på daværende parlamentarisk leder i KrF, Hans Fredrik Grøvan, og hans urapporterte verv i styret til en Norsk-Israelsk handelsforening. Dette tilfellet var åpenbart interessant fordi Grøvan var en så toneangivende og mektig rikspolitiker med utenrikspolitikk som sitt ansvarsområde. At Grøvan ble fremhevet i tittel og ingress handlet likevel kanskje mest om de lesverdige svarene han ga om hvorfor feilen hadde skjedd. Han fremhevet selv manglende habilitetsregler for stortingsrepresentanter som en form for sovepute for landets mektigste.

En avslappet holdning til regelbruddet hadde også visepresident Morten Wold. Presidentskapet, hvor Wold sitter, har det øverste ansvaret for at de

konstitusjonelle reglene på Stortinget overholdes, likevel hadde han selv klart å unnlate å legge inn registreringspliktige verv. Det gjorde han naturlig nok til et journalistisk interessant case å løfte. Men også selv opp spørsmålet om maktspredning, og påpekte at det ikke bør være et mål å både sitte i kommunestyret, fylkestinget og på Stortinget samtidig.

At så godt som alle stortingspolitikere vi intervjuet forklarte grunnen til manglende oppføring av verv som en «forglemmelse» er, ifølge jusprofessor Jan Fridthjof Bernt, en «pliktforsømmelse». Dette utfordret, ifølge ham, hele tilliten og troverdigheten til dette systemet som er ment for å sikre nødvendig åpenhet ut mot allmennheten:

– Det viser at det mangler en vesentlig bit av forståelsen for den rollen de har som tillitsvalgte for det norske folk, sa Bernt.

Godt illustrert av denne utvekslingen med Grøvan, som svarte dette på spørsmål om hva han mener bør gjøres for å sikre et korrekt register som gir befolkningen åpenheten de har krav på:

– Det har jeg ikke tenkt så mye på. Jeg vet ikke om jeg kommer til å engasjere meg så mye i det heller.

6. Konsekvenser

- Jusprofessor Jan Fridthjof Bernt tok til orde for å opprette et utvalg for å gå gjennom systemet. Han mener det helt enkelt ikke fungerer, og krever nye regler og retningslinjer.
- Stortinget har bedt alle stortingsrepresentantene skriftlig om å rydde opp - registrere verv og oppdatere gammel informasjon. Flere politikere TV 2 var i kontakt med, oppdaterte informasjonen selv.
- Daværende stortingspresident Tone Wilhelmsen Trøen (H) uttalte til TV 2 i august 2021 at gjennomgangen TV 2 hadde gjennomført var «viktig og riktig» og at presidentskapet ville vurdere å stramme inn internkontrollen i registeret.
- Ordninger under Stortingets administrasjon skal nå få revisjon av en ekstern aktør, etter en rekke avsløringer fra pressen. Det har vært en

anbudsrunde på hvem som skal gjennomføre revisjonen, og i løpet av kort tid skal administrasjonen tildele en kontrakt. Det er aktuelt at også registeret for verv og økonomiske interesser blir en del av det som legges under ekstern revisjon sammen med pendlerboligordningen og etterlønsordningen.

- Nåværende stortingspresident Masud Gharahkhani (Ap) har til TV 2 varslet økt kontroll av registeret, og sagt at han mener det bør kontrolleres av eksterne.

7. Publiserte saker

14.08.2021

KrF-topp sitter i norsk-israelsk handelsforening - Stortinget ikke informert

<https://www.tv2.no/a/14112066>

14.08.2021

TV-reportasje i 21-Nyhetene

<https://www.tv2.no/v/1717064>

15.08.2021

Frp-politiker brøt Stortingets regelverk:
– Sover godt om natta for det

<https://www.tv2.no/a/14112055>

15.08.2021

Jusprofessor ber Stortinget rydde opp etter register-rot

<https://www.tv2.no/a/14112090>

25.08.2021

Stortingspresidenten: – Viktig og riktig at TV 2 har gått oss i sømmene

<https://www.tv2.no/a/14175447>

04.01.2022

Varsler økt kontroll: – Det handler om tillit

<https://www.tv2.no/nyheter/14465892>

